

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II^{то} обикновено Народно Събрание.

LXXVIII ЗАСЪДАНИЕ, СЪББОТА 15 НОЕМВРИЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на Стамболова. — Начало въ единъ часъ послѣ пладнѣ.)

Председателъ: (Звъни): ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Баларевъ: (Чете списъка.) Вчера отсъстваха: Христо Стояновъ, Стоянъ Брънчевъ, Патю Поповъ, Расолковъ, Кара-Петровъ, Горбановъ, Цеко Ванчевъ, Каракашевъ, Христо Симидовъ, Нино Петровъ, Т. Балабановъ, Даскалъ Тодоръ, Г. Живковъ, Кирковъ, Бурмовъ, Д. Цанковъ, Начевичъ, Т. Станчевъ, Савва Ивановъ, Атанасъ Костовъ, Ежичо Жековъ, Бърневъ, Самсаровъ. Михайлъ Русевъ, Маринъ Тихчевъ, Василь Поповичъ, П. Маноловъ, Ахмедъ Идризоглу, Михалаки Колони, Симеонъ Митрополитъ Преславский, Г. Болѣвскій, Т. Икономовъ, Петръ Черневъ, Иванчо Стояновъ, Стоиль Поповъ.

Председателъ: Отъ 172 представители присъствуватъ 127, повече отъ половината и заседанието е открито. На дневний редъ е, да се чете доклада на проше-тарната комиссия. Г-нъ Живковъ се умолява да чете доклада.

Докладчикъ Живковъ: Днешниятъ докладъ съ-стои отъ 18 прошения. Едни сж испратени отъ частни лица, а други отъ общинитѣ. (Чете прошение отъ 3-ма опълченци въ името на всички други отъ кюстендилский окръгъ подадено на 24 Октомврий т. г.) Тримата тѣзи опълченци Георгий Антоновъ, Снасъ Димитровъ и Ангелъ Тасювъ като благодарятъ на Нар. Събрание и на Пра-вительството, гдѣто се погрижили за подобрене тѣхното положение, казватъ, че земята, която имъ била показана, за да се засѣлятъ въ орѣховский окръгъ, много не имъ иде на сгода, като е страна много отдалечена отъ род-ното имъ мѣсто. Тѣ сж молятъ да имъ се отстъпи отъ тритѣ хиляди уврата земя находяща се въ кюстендилский

окръгъ, която първомъ била заселена съ черкези, а сега била праздна, тѣ желаятъ да не ходятъ далеко отъ ро-дителитѣ и братята си.

Комиссията е на миѣнне да се испрати това проше-ние на благоусмотрѣние на надлѣжното Министерство.

Славейковъ: Азъ не искамъ да говоря за опълчен-цитѣ, но тѣхното желание е да се отмѣни това да ги не пращатъ на далеко. Искамъ само да споменж, понеже казватъ тѣ, че имало 3000 дюлюма праздно мѣсто, то само да ли е заявено на Министерството за такова мѣсто. Дѣйствително има тамъ едно мѣсто, което се казва »модро поле.« Това мѣсто по напредъ било поле, послѣ се дало на черкезитѣ и сами пакъ тѣ усвоили по го-лѣма частъ отъ него, а сега кюстендилцитѣ искатъ да остане пакъ като мера; но като нѣкои кметови и попове сж го усвоили да си го работятъ, то дѣйствително тѣзи земя може да се отевон и за да не остане мера, тогазъ по добръ би било да се даде на опълченцитѣ, които сж отъ тамъ, или правительството трѣба за тѣзи земя да види и да запрѣти, ако сж я несправедно присвоили нѣкои. Защото гдѣто подигатъ опълченцитѣ, да не бѣдѣтъ проводени въ по далечнитѣ мѣста е, че другитѣ глѣ-датъ, че обработватъ празднитѣ земи, които сж били сами и несправедно присвоили; но не е тука г-нъ Ми-нистръ на Финанситѣ да каже. Само напомнявамъ, за-щото казватъ, че има до 3,000 дюлюма ниви праздни мѣста, които ни сж оставени за мера; но си ги при-свояватъ частни лица.

Председателъ: Ако нѣма нѣкой да говори про-тивъ това прошение, питамъ, приема ли Н. Събрание

испратеното прошение отъ тримата опълченици, да се даде на надлъжното Министерство. (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете.) Прошение отъ Тодора Япкова отъ гр. Ловичъ. Тя моли да ѝ се опредѣли една пенсия, за да може да си въспитава дѣцата, гдѣто покойникътъ ѝ мжжъ е учителствувалъ 30 години.

Комисията е на мнѣние да се проводи въ Министерството на Просвѣщеніето.

Михайловскій: Лично ми е познатъ покойникътъ учителъ ловчанскій. Той е почналъ на 1846 год. да учителствова въ Свищовъ, а родомъ е отъ село Мирданъ. Той е учителствувалъ почти 30 години и трѣба Н. Събрание да назначи една пенсия на неговата вдовица и дѣцата му.

В. Радославовъ: Азъ не зная, отъ колко години е дошелъ да учителствова, но до колкото азъ зная, той е билъ отъ първитѣ учители въ градътъ ни и самитѣ граждани сж искали да помогнатъ на фамилията му, ако би били въ състояние. Неговата г-жа е дала на г-на Министра на Просвѣщеніето прошение, съ което е молила да ѝ се отстъпи една помощъ, за да въспита едно момче и едно момиче. Какво е свършило Министерството това азъ не зная, но онова зная, че прошеніето е достигнало въ Ловичъ, ловчанската община да се постараетъ и да се погрижи, за да се даде волна помощъ на тѣзи вдовица. Този учителъ е много заслужилъ, а именно въ градътъ ни, но общината като не е въ състояние, отказала се да вземе въ внимание това прошение. Сега виждате, че тѣзи вдовица, на която мжжътъ ѝ е единъ отъ първитѣ поборници, се е отнесла до Н. Събрание съ просба и азъ не зная, да ли ще направимъ добро, ако го отстъпимъ на Министерството; защото по добръ би било да дадемъ нѣкакъвъ край на това прошение. Ако го препратимъ на Министерството, то ще постъпи пакъ по сжщиятъ начинъ и ще се отнесе пакъ до общинското управление, което не ще вземе въ внимание прошеніето, тъй както и по напредъ.

Славейковъ: Покойникътъ е билъ мой съученикъ и на много мѣста и мой сътрудникъ. Той е билъ учителъ въ Габрово и въ други мѣста. Сжщевременно можъ да кажа, че той е билъ първиятъ, който е написалъ на български единъ поетиченъ языкъ. Той е билъ бѣденъ, както и многото други учители въ онова време и още при това самата вдовица е била учителка. Единственната тѣхна надѣжда бѣше едно момче, което се учеше въ Россия; и то, когато можеше да поддържа тѣзи вѣща, умрѣ. И азъ не искамъ да кажа, че общината е нечувствителна, но у насъ не е станало адетъ да помагатъ общинитѣ. Сега обаче като се опредѣлиха и отпущнаха на Министерството сумми именно за пенсии и азъ зная, че сж дадени на нѣкои хора пенсии, които можтъ още да си вадятъ хлѣба. Вдовицата е пратила прошение тука и сега Н. Събрание да се показва, както помена предговорившиятъ, това е излишно. Прошеніето да

се препрати съ една особенна препорѣка до надлъжния Министръ, който да се распореди отъ опредѣленитѣ сумми отпущнати отъ Н. Събрание да ѝ се даде помощъ.

Михайловскій: Азъ мисля, че работата е много чакала и ако иде на Министерството, може още да чака. Понеже положението на тѣзи жена и на дѣцата ѝ и заслугитѣ на учителя сж важни; За това Н. Събрание трѣба тука да назначи нѣкаква помощъ, която да се дава на тѣзи вдовица, догдѣто ѝ порастиятъ дѣцата или догдѣто се ожени момичето.

Славейковъ: Азъ мисля, че тѣзи пенсии сж опредѣлени отъ Министерството на Просвѣщеніето на 2 или 3 степеня, но сега ние да вземемъ и да рѣшаваме работата тука, ние не знаемъ какъ сж распределени. Може Събраніето да каже, най голѣмата пенсия, която се дава, да се даде. Тия пенсии сж отъ 600 до 1200 фр. на година и Събраніето може да каже, че най голѣмата пенсия да ѝ се даде. Но сега още не знаемъ точно, какъ стоятъ тѣ и какъ сж распределени.

В. Радославовъ: Сжщо искахъ да кажа и азъ, че най добръ ще бѣде да си остане по моето мнѣние и да се каже, че не трѣба да се туря това прошение на разгледаніе, но да кажемъ, че е разгледано и че трѣба непременно да се помогне на тѣзи вдовица. Азъ зная, че презъ мѣсецъ Августъ тя бѣше тука и веднѣжъ тя ми приказваше само за това, но като не знаяхъ работата, не дадохъ внимание върху това.

Искамъ да кажъ, че Н. Събрание да не рѣши просто да се препрати прошеніето, но да каже, да се вземе по скоро въ внимание просбата, за да не стане както по напредъ.

Кърджиевъ: Нѣкои отъ г-да предговорившиятъ казаха, че понеже въ миналата сжббота се рѣши за двама извѣстни войводи, да имъ се даде мѣсечна пенсия и Събраніето само рѣши, колко да имъ се даде, то на това основание искамъ, да се рѣши и пенсията на една вдовица, на която съпругътъ ѝ е умрѣлъ. Азъ не съмъ на това мнѣние. Когато Н. Събрание е рѣшило за тѣзи двама извѣстни войводи, да се даде пенсия, имало е въ съображение, че тѣхнитѣ дѣла сж извѣстни на Българскій народъ. Колкото за заслугитѣ на единъ учителъ, азъ не искамъ да ги откажа. Учителитѣ сж много заслужили, но личноститѣ имъ сж извѣстни само на нѣкои наши другари, а на цѣлото Събрание не сж познати. За това съмъ на мнѣние, да се възложи на г-на Министра да пенига това и ако дѣйствително има нужда да се опредѣли една пенсия, тогава Министерството да направи потребното распорѣждане. Но Събраніето отъ себе си да опредѣлява такава пенсия, съ това не се съгласявамъ, защото едва ли знаятъ всичкитѣ депутати, какви заслуги има той и прочая.

Докладчикъ: Види се г-нъ Радославовъ забѣлѣжава, че трѣба прошеніето да се препрати само до надлъжното Министерство. Комисията тоже е на мнѣние, да се не-

прати туй прошение, като се забълбжи да се погрижи Министерството да помогне на тѣзи учителка. Азъ мисля, това е достатъчно. (Гласове: достатъчно!)

В. Радославовъ: Искамъ само да забълбжа на предговорившия, като каза, че това лице не е познато на всички депутати. Споредъ менъ е достатъчно ако е познато на нѣколко депутати, и ония г-да, които говориха, нѣмаха за цѣль, азъ мисля, да излъжатъ Събранието. Защото ако единъ отъ г-да депутатитѣ искаше да каже, че тѣзи нѣща сж извѣстни, то той не искаше да излъжи Събранието. Работата е явна, че тѣзи фамилия е бѣдна. И самото Министерство е признало това, когато било препратено първото прошение въ ловчанското градско управление, за да го вземе въ внимание. Туй управление обаче е бѣдно, защото градътъ е пострадалъ и за това не го взе въ внимание. Всичко това показва, че дѣйствително има нужда тѣзи вдовица за помощъ.

Кърджиевъ: Азъ никакъ не искахъ да кажа, че нѣкои г-да депутати искатъ да излъжатъ Събранието, както каза г-нъ Радославовъ. Азъ негахъ просто да кажа, че има различни хора, на които заслугитѣ сж на всички извѣстни, а има хора, които сж извѣстни на нѣколко само отъ присъствуващите депутати. Така щото да се рѣшава за такива отъ първата категория е твърдѣ лесно, а за отъ втората трѣба всѣкий депутатъ да се поразмисли. За това съмъ съгласенъ съ мнѣнието на комисията да се възложи на Министерството на Просвѣщеннето съ препорѣка, ако има дѣйствителна нужда, да ѝ се даде отъ държавнитѣ сумми една помощъ или пъкъ отъ общината, на която принадлежи. (Гласове: съгласни.)

Председателъ: Приема ли Н. Събрание това прошение да се проводи до Министерство на Просвѣщеннето съ препорѣка? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете):

Промение отъ Недѣли поитъ Якимова изъ Ески-Затра, на която мжикътъ загиналъ презъ войната въ време на ески-загорската катастрофа и венчкото имъ имущество се опропастило. Тя иска пособие за поминѣка пенитъ и на малолѣтното ѝ сираче. Комисията е на мнѣние да се испрати на благоусмотрѣнието на надлѣжното Министерство.

Председателъ: Иса ли нѣкой да говори? (Нѣма.) Приема ли Н. Събрание това прошение да се проводи до надлѣжното М-во да му даде надлѣжний ходъ? (Приема.)

Докладчикъ: (Чете.)

Промение отъ Пена Стойкова, Бала Микова, Миле Спасова и Стойка Иванова, пълномощници на робитѣ отъ чифлика Бѣланица въ радомирекъ окръгъ. Тѣ заедно съ своитѣ събратии, 180 кѣщи венчкитѣ, били по времето на кърджалиитѣ заробени и като сѣщи роби отъ тогавъ до войната работили на Идривъ бея на баца му и на неговия синъ Ашаръ бей, който преди нѣколко време, като се завърналъ отъ бѣгство, продалъ чифлика си съ хората му заедно на нѣкой си гъркъ Георги Кирлеза. Пълномощниците искатъ или да новѣриатъ паритѣ, които гърка билъ выплатилъ на Ашаръ-бей, или да се нареди както за по добръ пажри Събранието, за да можтъ да се освободятъ отъ робството и станатъ собственици на земята си.

Комисията е на мнѣние да се препрати до Министерекъи Съвѣтъ това дѣло.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори?

Славейковъ: Отъ пжтуванието си лѣтосъ, азъ познахъ мѣстото и тѣзи хора зная, които ми се и оплак-ваха тогава. Министеректото бѣше даже запрѣтило по напредъ да се продаватъ нѣкои чифлици, когато ги не-катъ селенитѣ. Но има нѣкои наши хора кърджии, които бѣха пазарили този чифликъ отъ турчина. Когато по-искали селенитѣ да го купятъ, тѣ нагласили турчина да каже, че не го продава, но че остави този гъркъ като пълномощникъ. Сѣщо и гъркътъ казва на селенитѣ, че е намѣстникъ и оставенъ пълномощникъ и че има право да го дава съ кирия. Въ сѣщностъ обаче той го купилъ и има въ сѣдилището свидѣтелство. Ето какъ сж излъгани селенитѣ. Тѣзи хора, които работили чиф-лика, узнали, че сѣдилището одобрило да се продаде. Ние знаемъ, че по закона 10 год. като владѣе нѣкой мѣсто, което обработва, то става почти негова принадлежностъ, така щото кога то господара го продава и на друго лице, азъ мисля, че Събранието ще се въспротиви на това. Сега като е внесенъ законопроектъ за чифлицитѣ, не трѣба да забравяме този случай.

Райчо Поповъ: До колкото можахъ да чуи отъ просбата на тѣзи пълномощници, виждамъ, че тѣ казватъ земята да е била тѣхна, но въ времето на кърджалиитѣ земитѣ имъ сж били завладани и тѣ сами сж били заробени. Ако дѣйствително е тѣй, то тѣ сж наистина били стонани на тѣзи земи и както каза г-нъ Славейковъ, че този гъркъ е купилъ туй имущество, но се билъ направилъ пълномощникъ, то не можъ да зная да ли е тѣй или другоиче, но зная че въ севлиевекъи окръгъ има нѣкой си прочутъ въ такова майсторекое банкротство, който разбира такива фалшиви работи и на който сев-лиевекъи окръженъ сѣдъ потвърждава актовѣ за от-чуждение на таквизи недвижими имущества. По такъвъ начинъ напр. купувамъ го азъ, по не официално презъ сѣда; но давамъ на продавача една сума и като не ми я върни до едно време, оставамъ владѣтель на имота. По този начинъ въ севлиевекъи окръгъ много работи се потвърждаватъ. Сѣщо можъ да кажа и за този, който е купилъ чифликътъ, за който е думата; че трѣба да има такива искуства, а това трѣба да се разгѣда. И както казватъ, тѣзи опълномощници, че сж били заробени въ кърджалийекото време, то въ повечето страни сж били заробени хората, но тѣзи сж могли постѣ да си спомогнатъ и да отбѣснатъ своитѣ владѣтели. Тѣзи тука като на страна, нѣмали никаква помощъ и види се, че сж останали въ такова положение и до днесъ. За това по мосто мнѣние да се изслѣдва тѣзи работа и да се избавятъ тѣзи хора по единъ сѣдебенъ канатъ, за да можтъ да си приематъ своитѣ имоти.

Сукнаровъ: До колкото азъ зная за тѣзи работа, има заповѣдъ отъ Министеректото до всѣчкитѣ сѣдилища,

щото чифлици отъ такъвъ родъ не могатъ да се продаватъ. А този чифликъ не е продаденъ, така щото нѣма опасностъ, че ще останатъ селенитѣ излъгани. Законътъ за чифлицитѣ е вече внесенъ въ Н. Събрание и не трѣба повече за това да се говори, но споредъ мнѣнието на комисията, да се проводи прошенieto до Министерски Съвѣтъ, догдѣто се издаде закона, а послѣ споредъ него да се отчуждаватъ тѣзи чифлици. Както рѣшимъ въ закона, така ще бѣде, и до тогава никой сждъ нѣма да потвърждава продаването.

Кърджиевъ: До колкото разбрахъ това прошение, вижда се, че тоя чифликъ е вече продаденъ и хората се оплакватъ, че отъ като напредъ робували на турчина, робуватъ сега на гърка. Ако е това тѣй, то единъ видъ продажба се върши и хората се оплакватъ, че при всичкото съществуване на Конституцията, тѣ пакъ оставатъ роби. Добръ каза г-нъ Сукнаровъ, че ще се изработи единъ законъ, въ който ще се опредѣлява, какъ да става продажбата и какъ да се извършва, когато е извѣстно, че въ време на турското правителство правото на тѣзи чифлици се унищожи съ единъ ферманъ, на който датата не можъ да си припомня. Тѣзи права се унищожиха и се дигнаха на всѣкъ сждъ. Тукъ е дѣлото да ли турчинътъ — притежателъ е въ състояние да продава чифлика на другъ, азъ не зная, но мисля, ако се е извършила продажбата чрезъ сжда, да се възложи на г-на М-ра на Правосъдието да испита дѣлото по съдебний редъ. Ако е станала една продажба, тя е въпрѣки закона, който съществува. И тѣй на мнѣние съмъ прошенieto да се проводи до Министерството на Правосъдието.

Радомирски депутатъ: Тоя чифликъ е продаденъ за 850 лири тур. Когато се подигна давия въ радомирския сждъ, гъркътъ каза, че не е купилъ чифлика, а билъ оставенъ пълномощникъ; но той го купи, а не е пълномощникъ. Такива хора много сж се появили, които купуватъ имоти, препродаватъ ги и печелятъ много пари. (Немиръ. Не се чуе.)

Паничерски: За колко е купенъ този чифликъ, азъ нѣма да напомнимъ, но при всичко се вижда, че продавателенъ актъ не е станалъ. И подиръ това като г-нъ Сукнаровъ доста добръ разви въпросътъ, понеже Министерството взело вече мѣрки по поводъ на чифлицитѣ, а има и законопроектъ, то азъ се съгласявамъ съ г-на Сукнарова да се препроводи туй прошение въ Министерския Съвѣтъ и той ще вземе по нататъшните мѣрки. За това, мисля, че въпросътъ е нечерпанъ и не трѣба да се разсждава повече.

М-ръ Каравеловъ: Тука се говори безъ менъ, но азъ можъ дѣйствително да кажа, че наистина има внесенъ законъ за чифлицитѣ. Ние най напредъ до колкото можаме, изучихме този въпросъ, а именно въ кюстендилско. За другитѣ мѣста е така широко турено въ закона, щото ако го одобри Н. Събрание, то правителството ще може да купи тѣзи чифлици и да ги даде на селе-

нитѣ, които да ги исплащатъ съ време. Така ще може Министерството да свърши работата.

Райчо Поповъ: (Гласове: исчерпано е! исчерпано е!) Азъ се съгласявамъ съ г-да Сукнарова и Паничерски, но само имамъ да кажа, че ако да съществува каквото и да е актъ за туй отчуждение на недвижимия имотъ, то сериозно да се разгледва въ онзи сждъ, гдѣто е потвърденъ, защото знаемъ какъ сж потвърдявани продажбитѣ. Азъ самъ очевидецъ съмъ билъ, че по 50 до 60 души сѣдятъ по цѣлъ день предъ сжда и ги играятъ единъ или двама. И какво испуватъ тѣ? Испуватъ онова, което имъ е взето насилственно отъ мерата. И какво свършватъ? Нищо! Въ 528 чл. на Временитѣ Правила казва, да представятъ онѣзи, които нѣматъ документи за владѣние, отъ общината едно свидетѣлство, че той е владѣтель на извѣстно имущество и това вече послѣ остава на усмотрѣнието на сждътъ. Но сждътъ какво прави? Селенитѣ викатъ, че тѣзи земя имъ е насилственно взета, но сждътъ никакво усмотрѣние на това не дава. До колкото зная, въ законътъ за землитѣ има 102 чл. гдѣто казва, че общинскитѣ мери или земи, никога не могатъ да се отстранятъ или продаждъ, или да се просрочатъ по сждбата си. Има време до 100—200 год. да се отворятъ апели въ сдилищата. Азъ така разбирамъ този членъ отъ закона, ако нѣкой го разбира по добръ, нека каже. Азъ моля Министерството на Правосъдието да обърни внимание върху тѣзи земи, които сж отчуждени, защото става много «бакъ хатър».

Сукнаровъ: За успокоението на тѣзи г-да, които мислятъ, че този чифликъ е продаденъ, азъ пакъ повтарямъ, че има заповѣдъ никакви чифлици да се не продаватъ, догдѣто не се издаде законъ. Азъ зная доста добръ исторiята на този чифликъ, защото съмъ вземалъ участие като повѣренникъ. Той е продаденъ частнимъ образомъ, но никаква продажба не се признава, до гдѣто не е утвърдена отъ сдилището. Тѣзи продажба не е утвърдена отъ сждътъ и когато стане законъ, ще се отчужди този чифликъ, както и всичкитѣ други, а сега да се прекъсне дебатата.

Предсѣдателъ: Съгласно ли е Народното Събрание да се препрати това прошение на Министерския Съвѣтъ (Съгласно.)

Докладчикъ (Чете):

Прошение отъ Ивана Панова изъ г. Ломъ-Паланка (окт. 24) испратено отъ Одесса. Иванъ Пановъ разказва, че баща му Димитрий Пановъ, като главенъ двигателъ на видинското въстание въ 1849 г. билъ преслѣдванъ отъ турското правителство, държанъ билъ двѣ години затворенъ въ Цариградъ. Послѣ съ другаритѣ си наедно сполучилъ да избѣгне въ Россия. Подиръ избѣгването имъ началось преслѣдвание на фамилиитѣ имъ, които при защитата на Русския Посланикъ дозволило имъ се да се изселатъ въ Россия, като оставили всичкитѣ недвижими имущества. Тѣмъ въ време на турското владичество не имъ било възможно да се завърнатъ и да обсебятъ имуществата си. Тѣзи година Иванъ Пановъ се завърналъ въ Ломъ-Паланка отъномощенъ отъ майка си, сестра

си и брати си и се надѣвалъ, че съ силата на документитѣ на владѣние, които носелъ съ себе си, ще му се повърнатъ недвижимиѣ тѣхни имущества, които състояли: отъ една воденица съ 5 вига, два дюгени, единъ пчелиникъ, една ливада и други още, които не изброява. Той заварилъ, че тѣзи имъ имущества били усвоени отъ различни лица. Като не щѣл да му ги повърнатъ, той се отправилъ да си ги иска презъ сѣда. Но сѣдътъ билъ му отговорилъ, че не може да разгледва дѣла за имущества отчуждени отъ десетъ години по напредъ.

Иванъ Пановъ моли Н. Събрание да настои, щото това негово дѣло да не се отхвърли и да се разгледва отъ сѣдилището, като се вземе въ внимание, че насилствието ги е острапило отъ имота имъ. Насилствието сега като се дигнало, какъто било то или рано, сѣдилището трѣба да разгледва дѣлото. Комисията е на мнѣние да се испроводи това дѣло на Министерството на Правосѣдието, за да се обърне на него внимание.

Войвода Цеко Петковъ: И менѣ ми е извѣстенъ този Димитрий Пановъ; но не е за чудо, ако не е знала отъ по напредъ Источна България за Западна и Западната пъкъ какво се е вършило въ Источната и колко кой е заслужилъ за България. Въ 1841 год. още подъ покойниѣтъ Раковекъ (Богъ да го прости) въ 49 и въ 50 год. дигна се Станко въ бѣлградникъ-скій окръгъ въ село Стайковци, посѣлъ въ сѣрбската граница и други въ Ломъ въ хасановата махала. Не успѣхме тогава, баремъ всички да ни изсѣчхатъ казахме, но само да се освободимъ. Напестина ни повѣриха една депутация да иде въ Цариградъ и тогава отидоха 16 души. Тѣ донесоха единъ ферманъ, който се прочете и посѣлъ ни пратили единъ каймаканинъ добъръ така, че нашиѣтъ казаха: да живѣе Султанътъ; по този ферманъ не можеше да трае. Турцитѣ и беговетѣ, които бѣха тамъ, казаха: ние не можемъ да признаемъ такъвъ ферманъ, защото до гдѣто трае той, дѣцата на нашиѣтъ жени умираѣтъ отъ страхъ въ утробитѣ имъ и отидоха при нашата и угрозиха го. Тогава хванаха 5—6 мина вързаха ги и закараха ги въ Цариградъ. Ние тогава отъ село на село отидохме въ Букурещъ и тамъ ни приеха, като народни представители. Когато въ 1853 г. дойдохме въ Ловечъ, тогава имахъ честь да бѣдѣ тамъ, гдѣто се съвѣтавахме. Тогава Мустаковъ приготви 30.000 шинели и шапки и само чакахме да преминемъ Дунавътъ; но мирътъ се заключи и ние пакъ останахме въ сѣщото положение, както и по напредъ. Тогава този Пановъ бѣше отишълъ въ Россия, а братъ му е въ Бѣлградникъ. Сега този човекъ е дошълъ отъ Россия и дохожда 4 нѣти въ София и онзи денъ бѣше тука, дамъ прошение на Н. Събрание. Министерътъ на Вжтр. Дѣла му казалъ да си отиде и да остави работата си на дѣда Цека. Азъ мисли, че и на този човекъ, който се е трудилъ за народа да се даде една корка хлѣбъ; но това остава на распорѣжданieto на Н. Събрание.

Паничерски: Има съмнѣние, че старийтъ Пановъ е взималъ участие; но главниѣтъ въпросъ е, че Пановъ основава своето прошение на туй, че ломъ-паланскійтъ мировий сѣдия е отказалъ да сѣди неговото дѣло. Азъ

не зная да ли стана това на основание, че ломъ-паланскій мировий сѣдия не е компетентенъ, и въ този случай Иванъ Пановъ трѣбало да се обърне на окр. сѣдъ и въ по горниѣтъ инстанции и ако не може да сполучи ни въ една инстанция, тогава да се обърне къмъ Н. Събрание, по изведнажъ да праща своята работа на Събранието, това азъ не разбирамъ. Ако да се проводи на Министра на правосѣдието, то той вѣроятно ще го проводи въ окр. сѣдъ, което той самъ може да го направи.

Докладчикъ: Г-нъ Иванъ Пановъ неказва въ прошенieto, че се е обърналъ къмъ мировий сѣдия, но казва »надлѣжното сѣдилище,« и то му отговорило, че не може да глѣда процесъ по нагорѣ отъ десетъ години. И за това дѣлото му се отхвърлило.

Михайловскій: Тука се казва, че този въстанникъ е забѣгналъ въ Россия и той си търси сега имуществото. Но нашата Конституция на никой престъпникъ, билъ осѣденъ, или побѣгналъ, неговото имущество не се конфискува; но преди танзиматътъ на 1848 год. много имущества се конфискуваха, а посѣлъ нѣма. Тука не знаемъ за неговото имущество: првитеството ли го е конфискувало и го е продало, или частни лица сѣ го насилствено присвоили. Тука може да има господарствени земи може би и молкове. Той казва тука, че има годиница и дюгани, това сѣ молкове, а господарствени земи не могатъ да стоятъ 10 години не обработвани. Слѣдователно тука не се знае, да ли е конфискувано или насилствено завладано; за това да се препроводи това прошение на Министерството на Правосѣдието да пенита работата.

П. Станчевъ: Азъ намирамъ за излишни тѣзи дебати, които и да разискваме нѣма да идемъ до край. Министерството на Правосѣдието ще изучи въпросътъ, и ако не заслужава внимание, ще го остави безъ послѣствие; ако ли заслужава ще рѣши въ негова полза; но тука да говоримъ и нѣколко дена нѣма да го рѣшимъ.

Пановъ: Г-да! До колкото зная работата, правителството въ онова време се ползуваше и частниѣтъ образъ е распродало имуществата, като ги облекло въ формата на конфискация. Документитѣ, види се, сѣ дадени отъ онова време и види се, че сѣдинитѣ не сѣ могли иначе да отговарятъ и то частниѣтъ образъ, а не сѣдебниѣтъ порядкомъ, защото можеше тогава да апелиратъ. Азъ до колкото зная, законъ за такива случаи нѣмаше. Хора които били заподозрѣни, че бунтуватъ народа и сполучили да побѣгнатъ въ Россия или Сѣрбия, турцитѣ завладѣваха тѣхните имущества. Минало се е доста време и послѣднициѣтъ сега сѣ се върнали и не ватъ да си получатъ онова, което е останало отъ бацитѣ имъ. И напестина за този случай Н. Събрание трѣбало да се произнесе, като какъ трѣба да глѣда на такива имущества, които по опредѣлението уже сѣ конфискувани, а между прочемъ сѣ продадени отъ частни

лица, така съдилището. едва ще може да определи по кой законъ да съди работата.

М-ръ Каравеловъ: Тука въпросътъ е мъчени. Ако танзиматътъ не е позволявалъ конфискации, могло е да се глѣда на тѣзи имущества, като махлюкъ и правителството ги продало на частни лица, на които е дало и танин и слѣдователно работата е свършена. Ако е така ние отъ своя страна лично какво можемъ да направимъ: Ако можемъ да му помогнемъ съ нѣщо ще видимъ, когато се испита работата. Ако сж имъ завладѣли имуществата частни лица безъ да питатъ, тогава може нѣщо да се поправи. Иматъ ли документи и купени ли сж тия имущества отъ правителството или не? Ние тѣзи работи не знаемъ и да рѣшаваме сега не нѣщо извѣстно, това е невъзможно.

Илия Цановъ: Дума стана за конфискация. Нѣкои г-да праведно казаха, че въ турско време конфискацията бѣше запрѣтена и за това този въпросъ оставямъ на страна, но да дойда на имуществото на този Панова. Азъ като чиновникъ при турското правителство въ Видинъ зная, че правителството не е конфискувало тѣзи имущества. Правителството не е турило рѣзка на тѣхъ, но покойниятъ Димитрий Пановъ дойде съ братътъ на дѣдо Първула, Георгия, въ Капафатъ, като не смѣиха да преминатъ въ Видинъ, отъ страхъ отъ правителството. Тѣ за уреждане и обезпечение на имуществата си обърнаха се тогава на рускиятъ посланикъ и дѣйствително съ неговата помощъ излязе едно смирнаме (заповѣдь), съ силата на което Георги продаде своитѣ и братовитѣ си имущества, а ония на Дим. Панова чрезъ рускиятъ консулъ въ Видинъ се предадоха тогава на владѣние и пазение на покойниятъ Каменча братъ неговъ. Така бѣха подъ владѣнието на Каменча, а по подиръ какво станаха, не знамъ да не бѣде ги той отчуждилъ.

М-ръ Каравеловъ: Тогава може да се възложи на Министра тѣзи работа.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание да се препрати четеното прошение отъ Ивана Панова на Министра на Правосъдието? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете Прошение отъ Ивана Богорова подадено въ София Окт. 17.):

Просители казва, че на 1866 год. билъ непратенъ отъ одеското общество за представителъ въ Петербургъ и Москва. Билъ сполучилъ чрезъ Княза Горчакова, казва той, да намолитъ нашето освобождение и чрезъ словата си на българскии языкъ билъ запозналъ руското общество съ българскии народъ. Споредъ единъ общъ законъ както веѣкиму, трѣбало да се плаща за работата му. Просители иска отъ Н. Събрание 50.000 фр., както се било отпущано 25.000 фр. за заслугитъ на Жанъ-Петри.

Претенциитъ на просители комиссията намира за неумѣстни, и е на мнѣние да се испрати това прошение на Министерството на Просвѣщенieto съ забѣлжката, че на г. И. Богорова може да се отпущне такъва помощъ, какъто се отпуща на старитѣ учители, които сж служили повече отъ 20 години. Като е извѣстно че г. И. Богоровъ повече отъ 30 години се е занимавалъ съ книжковности, журналистика и учителствувалъ. Да му се направи

такъва отетжка до тогавъ, до когато се изработи законъ за пензионеритъ и се определи веѣкиму споредъ заслугитъ да се отетжва. (Гласове: да се чете оригинала.) Но въ докладътъ на комиссията е съвършено всичко, което е въ прошениято.

Предсѣдателъ: Желас ли Н. Събрание да се чете оригинала? (Желас.)

Докладчикъ (Чете една частъ отъ оригинала.) Велостъ.)

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание това прошение да се препроводи на Мин. на Просвѣщенieto съ забѣлжката на комиссията? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете Прошение отъ Георгия Антонова подадено въ София 27 Окт.):

Споредъ казванieto на просителя служилъ билъ копийи стариний жандармъ 7 мѣсеци въ гр. Кюстендилъ въ 1878 год. За два мѣсеца било му заплатено по 500 гроина, а за осталитѣ 5 по 322¹/₂ гр. Падало му се било да му се додаде 836¹/₂ гр. Той моли Н. Събрание щото да престои, да му се платятъ тѣзи пари. Комиссията е на мнѣние да се испрати това прошение на Министер. на Вжтр. Дѣла. (Приема се.)

(Чете Прошение отъ Тодора Ленкова, подадено въ София Ноемвр. 5.):

Сестра милосърдия била просителката. Като служила въ кюстендилската болница, намѣрила едно момиче, Любича на име, двѣ годишно на възраст. Има свидѣтелство отъ кюстендилскии владика за това. Сега не може да го поддържа, защото била много осиромашала. Тя моли да отпущне Н. Събрание посоебно за прехрана на намѣреното отъ нея сираче.

Като нѣма още открити за общественна благотворителност учреждения, комиссията е на мнѣние, това прошение да остане безъ послѣдствие.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че има такива обществени дружества; за това е по добръ да се испрати това прошение до Мин. на Вжтр. Дѣла и то може да се обърне къмъ дружеството, а ние не можемъ да го оставимъ така; но трѣба нѣкакъ да ѝ се помогне.

А. Цановъ: Сжщо щѣхъ да кажа, че една жена, която е намѣрила едно сираче и го храни, то нейното прошение да остане безъ послѣдствие е неуумѣстно; но да се препроводи на Мин. на Вжтр. Дѣла.

Докладчикъ: Комиссията като даде такъвъ мнѣние, ти го направи на основание, като мислеше, че нѣма такивъ учреждения за общественна благотворителност, но като имало такивъ общества; то комиссията се съгласява съ г-на Мин. на Финанситѣ.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание това прошение да се проводи на Мин. на Вжтр. Дѣла съ забѣлжката, да се помогне на просителката? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете прошение отъ Сжя Ичева, непратено отъ Ловечъ прието на 16 Окт.):

Просители билъ снабдивалъ съ хлѣбъ Ловченскии приютъ основанъ на 1877 г. — Настоятелството на този приютъ било му внесло едно количество пари, като не му доплатило 7800 гр. Приюта се билъ ватворилъ и нѣмало кой да му доплати. Отпечетъ се е до ловчанскии началникъ, до търновскии губернаторъ но тѣ не му помогнали, за туй той моли Събрание да разглѣда това негово дѣло и да изиска земащата. При това прошение има приложения 5 квитанци, въ които казва, че приюта дължи за

хлѣбъ на Сѣя Ичова. Тѣзи квитанции носятъ подписки: „Секретаръ Радославовъ“. Комиссията е на мнѣние това прошение да остане безъ послѣдствие.

Радославовъ: Този приютъ се основа на 1877 г. това го знае и Събранието. Що се касае за смѣтката, за която се говори въ това прошение, азъ съмъ я обнародвалъ още преди време, и ако желае Н. Събрание можъ да прочетъ тѣзи смѣтка.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Н. Събрание да се чете тѣзи смѣтка? (Не желае.)

В. Радославовъ: Азъ мисля, че е необходимо да се прочете, защото тогава ще се види по добръ какъ стои това дѣло.

М-ръ Каравеловъ: За Н. Събрание е интересно това, има ли просителътъ право, или не. Ако има той право, то ще се испрати прощението му на Мин. на Вжтр. Дѣла и ще му се плати колкото му слѣдва, но ако нѣма право, това е другъ въпросъ.

В. Радославовъ: Той има право, защото е давалъ челоуѣкътъ, а той не е самъ, но има нѣколко души, за това искахъ да прочета смѣтката. Азъ съмъ го писалъ и обнародвалъ и при това съмъ се и подписалъ като бившій касиеръ на приюта. Овзи челоуѣкъ има справедливо да зима.

М-ръ Каравеловъ: Азъ имамъ пълно довѣрие на нашитѣ депутати, така, че щомъ каже, че има той право, то по негово мнѣние да рѣши да се прати на Министерството на Вжтр. Дѣла и тамъ ще видимъ отъ какви сумми да се заплати това.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание да се прати това прошение на Мин. на Вжтр. Дѣла да се удовлетвори просителътъ, ако е справедливо прощението му? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете:) Прошение отъ Георгия Диковъ, кюстендилскій депутатъ за първото обнѣновенно Н. Събрание подадено въ София (Май 21.)

Просители моли да му се заплатятъ за 11 дни суточные и прогонни, колкото му се падатъ, които той несполучилъ да вземе както другитѣ депутати. Комиссията мисли да се предаде това прошение на квесторитѣ за да се направи справка и ако сж пада да му сж доплати.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание да се предаде това прошение на г-да квесторитѣ, за да удовлетвори просбата на просители, ако е справедлива? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете:) Прошение отъ Спаса Горлиевича Шишкова подадено въ София (Окт. 29.)

На дълго и широко просители расправи, че билъ измамилъ камени карери, този изроденъ отъ него строителенъ материялъ, ако му сж дадало единъ секретаръ и писаръ отъ страна на Правителството, за да държатъ само смѣтка, а друго не ще, като му се отстъпи право експлоатация за малко време, щѣли да влѣзатъ въ правителственната хазна 50,000 фр. Той проси да се

вземе въ внимание отъ страна на представителитѣ това негово исканне. Послѣ г. Шишковъ расправи, че предприемателитѣ, които поправятъ улицитѣ на Столицата, както и индженеритѣ токозъ безгрижно и както завърнатъ вършили работата; защото нѣмало надзоръ надъ тѣхъ, щото на всичко изработено само единъ дѣждъ му трѣбало, за да го порути и завлече. Сжщото ставало казва той, и съ мостоветѣ и шосетата по край Столицата, които се поправятъ или преправятъ. Разказва още, че злоупотрѣбявали съ вѣтхия материялъ отъ разваленитѣ мостове за примѣръ прилага, че дърветата, които се исхвърлятъ отъ мостоветѣ, на мѣсто да се предаватъ на надлѣжното мѣсто споредъ контрактитѣ, разнасяни били по къщията и огнь съ тѣхъ били кладили.

Това прошение състоице отъ 5 страници тѣй безъ редъ и безъ связь, щото повече отъ горѣписаното не може да се отбере. Комиссията мисли да остане безъ послѣдствие това прошение.

Грънчаровъ: Комиссията мисли да остане безъ послѣдствие, защото, както каза г. докладчикъ, съдържава много такива нѣща, отъ които не могло да се разбере нищо, но азъ мисля напротивъ, може да има работи, които трѣба да се взематъ въ внимание. Той расправи тука за нѣкои работи, които се вършатъ тѣй, както не трѣбало да се вършатъ, за това по добръ ще бѣде да се испрати това прошение на Мин. на Вжтр. Дѣла, което да го изслѣдва и разгѣда.

Пановъ: Азъ мисля, че по напредъ трѣба г. Докладчикъ да положи мотиви, на които основава отблъсването на това прошение.

Докладчикъ: Докладчикътъ не може да чете въ рапорта повече, отъ колкото е казала самата комиссия. Ако има мотивировка отъ комиссията, азъ ще я прочетъ, ако не, то азъ нѣма и да я чета.

А. Цановъ: Съ прощението какъ да се постѣни, азъ нѣма да казвамъ, но тука се поменуватъ нѣкои нѣща, върху които, ми се чини, че трѣба да внимаваме. Ние знаемъ, че отъ когато има индженери, че тѣ сж мѣрили на едно мѣсто по 10 пкти. Азъ малко нѣщо разбирамъ отъ инженерство, но както се правятъ тука улицитѣ, така се работа не върши. По направенитѣ планове повече хора оставатъ безъ дюкани и безъ къщи и никой не знае, гдѣ да земе мѣсто, или да си направи къща, или дюкянъ, само по тая единственна причина, че не знае да ли ще му остане утрѣ здрава.

Дюкмеджиевъ: Азъ некахъ сжщото да кажа, което каза и г. Андрей Цановъ. Ние не трѣба да презираме, че единъ българинъ дагъ прошение и да го отхвърлимъ безъ всѣко разяснение. Всичкитѣ мостове правятъ италианцитѣ и други странни хора, когато можтъ и наши българи това да вършатъ, както тоя, що подава прощението, явява, че може да върши тая работа. Ако не вземаме въ внимание такива жалби, то най сѣтнѣ ние ще видимъ, че нашитѣ българи едвамъ ще намѣрятъ за

хлѣбъ. И защо наистина се взематъ чужди хора, че били по майстории? Ние знаемъ какъ тѣ злоупотрѣбляватъ. Тука въ прошеннето просителтъ казва, че той може по евтино да работи мостоветѣ. Страннитѣ хора дошли тука само пари да печелятъ и пжтищата правятъ най капазни. Отъ гдѣ знаемъ, че просителтъ е лъжецъ и не способенъ? Защо да отхвърлиме прошеннето му? Азъ предлагамъ да се проводи прошеннето до надлѣжни Министръ да испита най послѣ да ли е той способенъ за тѣзи работа. Фактъ е това, което казва за злоупотрѣбленіята. За това да го отхвърлимъ прошеннето безъ да сме разбрали нѣщо, не съмъ съгласенъ.

Докладъ: Който е внимавалъ, когато се чете едната частъ на прошеннето, отъ която може да се разбере нѣщо, добръ е забѣлѣжилъ, какво нека просителтъ. Той казва, да му се даде единъ секретаръ и писаръ. Той знаелъ, че вънъ отъ градътъ имаю нѣкоя карера въ нѣкои пинцери. Тамъ нѣлъ да открие канцелария. Послѣ казва, че шосетата по градътъ били направени много лошо и че съ хората заедно нѣкоя пжтъ не ги завлече нѣкоя вода. Кой може такава нѣщо да повѣрва? Той казва още, че шосетата вънъ отъ градътъ, гдѣто се правили мостоветѣ, старитѣ дървета ги били изгоривали. Малко ли въ България се приказва за злоупотрѣбленія? Ако 10—15 души се събератъ на улицата, тѣ приказватъ за такава работа, както нека той да каже, комисията мисли да не се вземе въ внимание прошеннето.

Славейковъ: Дѣйствително забѣлѣжитѣ на г. Докладчика не сж за отхвърляние, че тѣзи нѣща да не се взиматъ въ внимание. Но има нѣкои нѣща, които не можемъ да отхвърлимъ. Знаете, че отъ лудитѣ се научава чловѣкъ истината. Тука именно ако да признаемъ този чловѣкъ за глупавъ, то се докачва правото, че не контролираме и не вземаме нищо въ внимание. Именно за това трѣба да се отнесемъ тамъ, гдѣто трѣба, защото до правителството се касае това. Колкото за пещерата, то това не е пещера, но каменна рудница. Още миналата година дохождаха тука и безъ прошение пятаха за това. Азъ имъ казахъ, че трѣба да се отнесатъ до градския съвѣтъ. Градския съвѣтъ не е нито пожелалъ до разработи тѣзи рудокопи и да се ползва отъ тѣхъ. Тѣ оставатъ на произвола на тѣзи, които построяватъ пжтищата и се ползватъ отъ нихъ, като ги купуватъ за пинцожни пѣни. Колкото за мостоветѣ, не знамъ да ли би могли други да знаятъ, каквото ние всинца знаемъ. Като единъ дохожда и ни извѣстива за нѣщо, защо да го отблънемъ? Защо да се говори тѣй, когато единъ ни казва злоупотрѣбление а другъ друго? И. Събрание не може да остане противъ едно злоупотрѣбление не чувствително. Тука всички знаемъ и за шосетата, мостоветѣ и казармитѣ, и за едното и другото въ И. Събрание не се попитва. Той казва, че става тѣй, защото нѣма контролъ, а ние трѣба да попитаме правителството,

има ли или нѣма контролъ. Ако то каже, че има и че всичко става въ редъ, тогава да се отхвърли. Но непременно трѣба да се попита правителството; и за това прошеннето да се испрати въ Министерството на Вътрѣшнитѣ работи.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че прошеннето съвсѣмъ не трѣба да се праща. Първо и първо главната обязанность на И. Събрание е, да прави контролъ и да глѣда да ли се прави зло или лошо и всекога да изразява довѣрие или недовѣрие на Министерството, ако това го заслужава. Всекий депутатъ въ Събранието има право да прави запитване; ако чуе нѣщо на улицата, той може да запита за това Министерството на Вътрѣшнитѣ дѣла, какъ се правятъ шосетата и мостоветѣ. Но прошение отъ неизвѣстенъ чловѣкъ да служи за поводъ да се запитва Министра, това ми се вижда неумѣстно; а депутатитѣ сами трѣба да подигатъ запросъ. Прощение се дава само като просба, а това не е прошение, но е единъ видъ доносъ. Всекий депутатъ има право да запитва, а въ прошение трѣба да се проси едно неизвѣстно нѣщо, а такава прошение трѣба да се отхвърли. Ако има да пита нѣкоя нѣщо Министерството, нека пита.

Свящ. Радевъ: Азъ напротивъ не съмъ съгласенъ да го оставимъ безъ послѣдствие, защото както въ самата столица, така и по вънъ ставатъ злоупотрѣбленія при правенето на мостоветѣ. Трѣба да се испита какво става и какво се върши. За това прошеннето не трѣба да остане безъ послѣдствие.

Цеко Петковъ: Азъ сжщо потвърждавамъ да се испита, може би този чловѣкъ да е способенъ и да има право.

М-ръ Каравеловъ: Азъ пакъ забѣлѣжвамъ, че не отказвамъ, че трѣба да се обърни внимание върху мостоветѣ. Имате право да искате и искайте обяснения, но не на основание на прошение отъ единъ чловѣкъ, който дошелъ отъ вънъ да подбужда И. Събрание, да контролира пжтищата и мостоветѣ. Трѣба всичко по инициативата на Събранието да се глѣда, а не по поводъ на едно прошение. За сградитѣ много пари отивали, но за това вие имате право да питате: гдѣ отиватъ тия пари; а никакъ на основание на едно случайно прошение, да се прави запросъ. Запроситѣ трѣба да си иматъ значението и могатъ да запитватъ не единъ, но и 5 души, които да искатъ отчетъ отъ Министра на Вътрѣшнитѣ дѣла. Пакъ казвамъ, това прошение да остане безъ послѣдствие.

И. Станчовъ: Азъ не ще обръщамъ внимание върху прошеннето касателно злоупотрѣбленіята, които той показва, но обръщамъ внимание върху каменнитѣ рудници, за които той говори. Просителтъ въ прошеннето си казва, че намѣрилъ единъ доходъ за страната и по поводъ на това отъ моя страна предлагамъ да се проводи прошеннето му въ Финансовото Министерство, което да

обърни внимание върху него и за изнамъреният от него камъне.

Дюкмеджиевъ: Г-да! тука г-нъ М-ръ на Финанситъ каза, че еди кой дошелъ отъ страна и подбуждалъ въпросъ. Но тука не е работата до въпросътъ какъ се прави съ мостоветъ. Тука е въпросътъ, че ние като глѣдами единъ българинъ, който разбира отъ рудница и показва една по евтина цѣна, отъ която може да се ползова правителството. Ако въ същото време нѣкой другъ да намѣри въ планинитъ златна или сребърна карера, то той не ще тогава да каже като знае, че такива прошения се отхвърлятъ. Ние трѣба да дадемъ поводъ на всички българи да се трудятъ и ползоватъ правителството. Той казва, че съ толкозъ фр. ще се въсползова правителството. И защо да оставимъ безъ послѣдствие неговото прошение, като и тѣй много работи глѣдаме за бадава; а тая може би да въсползова правителството.

Пановъ: Не зная да ли се съгласява Съборието съ мнѣнието, което исказа г-нъ Каравеловъ, че ужъ ние се обръщаме съ въпроси къмъ Министра. Тука има малко недоразумѣние. Съборието желае да неостане прошениято безъ послѣдствие, защото всѣкий, г-да, който се обръща къмъ Съборието има надѣжда за удовлетворение. Той се обръща къмъ едно компетентно учреждение и ние трѣба да му дадемъ удовлетворение, като направимъ онова, което е възможно. Колкото за обръщанията къмъ Министра съ запитване, относително шоссетата, то никой не мисли това сега да направи, но желателно е да се испрати прошениято до надлѣжното Министерство да му даде единъ край.

М-ръ Каравеловъ: Тука както говорихме, има двѣ нѣща: едно прошениято, което може да се удовлетвори отъ Министерството на Финанситъ, защото се касае до доходитъ на хазната. Нищо нѣма ако се проводи въ Финансовото Министерство да видимъ какво е. Много пари сж се похарчили за разглѣждане на подобни работи, защото хора сж дошли и сж казвали, че открили златни, солни и други руди, за които се испроводиха хора да неситватъ; може би да се открие и тука такова нѣщо. Нека и за това нѣщо се прати человекъ да види. Колкото за оная частъ да се не отговаря. (Гласове: съгласни.)

Андрей Пановъ: Азъ ще кажа колкото се касае за вжглищата, както и г. Станчовъ каза, че не трѣба да презираме прошениято. Колко и да е този человекъ мѣждъръ или не, то се може би да принесе нѣкаква полза, ако се обърни внимание върху прошениято му. Понеже и г-нъ М-ръ прие да се проводи въ М-вото на Финанситъ, азъ нѣмамъ нищо противъ това. А колкото за злоупотрѣбенията, както помнятъ г-да представителитъ азъ не настоявахъ върху тѣзи частъ на прошениято, че трѣба да се прати въ М-вото, но че трѣба

да се испита работата по мостоветъ. Злоупотрѣбения че има, това всички знаемъ горѣ доло.

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание просбата на просителя да се удовлетвори, колкото за рудоконнитъ камъне, като се проводи въ М-вото на Финанситъ?

(Приема се.)

Докладчикъ (Чете Прошение подписано отъ 168 ески джумайски граждани, подадено на 28 Октомврий):

Просителитъ молятъ Н. Събрание, да отетжни на града имъ 7000. фр. за доискарване на училището имъ. Тѣ казватъ, че града имъ има голѣма нужда отъ такава помощъ, по причина че Джумайчени въ време на войната сж много пострадали и не могатъ се скоро замогна, за да могатъ да поерѣщнатъ тѣзи имъ първа градека нужда.

Комиссията е на мнѣние да се испрати това прошение до Министерството на Просвѣщението за да се направятъ таквизи распорѣждания по това дѣло, каквито сж станали съ другитъ градина и села, които сж западнали въ време на войната за доправяние на училищата имъ.

Самсаровъ: Тѣзи отъ г-да представителитъ, които сж имали честь да минатъ презъ Ески-Джумая видѣли сж, че едно голѣмо здание е исправено, което привлича вниманието на всѣкий пжтникъ. Това е едно училище, което е направено преди 20 години съ самопожертвованиято на гражданитъ. Горнийтъ катъ на това училище стои още не доискаранъ. Злочестинитъ, които въ миналата война стигнаха този градъ, въ който е имало тогава 900 кжци български, а сега сж останали 400 кжци съ вдовицитъ заедно съ дѣцата имъ, а другитъ сж станали жертва на тѣзи недавни времена. Отъ тѣзи вдовици нѣма никаква помощъ за поддръжанието на училището и градътъ носи тежки налози за поддръжанието му. Но въ това училище нѣма помѣщения. Има само една стая кждѣто се ежжестватъ дѣцата, които сж около 150 и нѣма на друго мѣсто гдѣ да се турятъ. Всичката сила на гражданитъ отива за поддръжанието на училището и не имъ остава срѣдство за доправянието му. Освѣнъ това преселеницитъ постоянно се населяватъ около този градъ въ турскитъ села и тѣхнитъ дѣца пакъ се настаняватъ въ това училище, тѣй щото има нужда да се отпусне една сума, за да се помогне на това училище. Азъ мисля, че това ще бжде като едно свято-благодѣние на страната, ако се помогне на този градъ.

М-ръ Гюзелевъ: Истината, че градътъ Ески-Джумая е пострадаалъ въ време на войната и справедливо говори г. Самсаровъ за венчко; но мисля това прошение да се даде на Мин. на Просвѣщението, което не е отказало на никоя община помощъ, която се е отнесла до него. Има сумми доста значителни, които Съборието бѣше вотирало и ако се намѣри за нужно ще се помогне. (Гласове: съгласни!)

Предсѣдателъ: Приема ли Н. Събрание да се испрати това прошение въ Минист. на Просвѣщението? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете Прощение отъ 21 фамилии изъ село Ковачевци Радомирский окр.):

Подписанитѣ на това прошение казватъ, че до преди освобож-
дението работили турски земи на исполнца. Въ време на вой-
ната стопанитѣ на обработванитѣ отъ тѣхъ земи били избѣгали
и тѣзи 21 фамилии били държали земитѣ подъ наемъ отъ окр.
съветѣ. Сега тѣзи стопани Турци, като сж завърнали, взели да
распродаватъ земитѣ си на богати кърчмари и цинцари. Туй рас-
продаване казватъ просителитѣ ще ги тури пакъ въ таквоя по-
ложение, въ каквото се намирали подъ турцитѣ. Тѣ молятъ туй
распродаване да се спрѣ и да имъ се даде възможностъ тѣмъ
да купитѣ чифликскитѣ турски земи, които имъ сж потребни.
Комисията е на мнѣние да се изпроводи за разгледане на
Министерския Съветѣ.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание да се из-
проводи това прошение за разгледане на Министерския
Съветѣ? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете Прощение отъ 17 фамилии ма-
кедонски приѣздили въ Княжеството отъ година и по-
ловина. Подадено на 18 Октомврий):

Радомирския окр. съветѣ билъ настанилъ тѣзи бѣженци въ
окръга въ селото Ковачевци, като имъ далъ турски земи да об-
работватъ. Турцитѣ се завърнали и си продали земитѣ. Проси-
телитѣ се молятъ да имъ се отетъли отъ държавната земя за
обработване, като прилагатъ, че тѣ не могатъ, да се завърнатъ
въ родното си мѣсто и некатъ да останатъ жители на Княжес-
твото. Комисията е на мнѣние да се испрати въ надлѣжното
Министерство на разгледане.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание да се из-
прати това прошение до надлѣжното Министерство на
разгледане? (Приема се.)

Докладчикъ (Чете Прощение отъ Тренча Иванова,
Велика Попова и Сисае Милошова изъ село Ковачевци
радомир. околия. Подадено на 18 Октомврий):

Просителитѣ казватъ, че много време били моци на Мустафа
Мелишова, на когото обработвали земитѣ. Когато той избѣгалъ
държали ги подъ наемъ отъ окр. съветѣ. Сега Мустафа Мели-
шовъ като се завърналъ продалъ си земята скрипомъ на нѣкого
си Ивана Копарана, отъ село Поцера, който за сега билъ се
представилъ, като пълномощникъ Мелишовъ, за да може да ги
отетрани и послѣ да си извади документи. Тѣ молятъ да се не
припознава никаква продажба. Като сж обработвали толкова го-
дини тая земя. Казватъ тѣмъ да бѣде продадена. Комис-
ията мисли да се испрати на надлѣжното Министерство за
разгледане.

Депутатъ отъ Радомиръ: Тая земя е прода-
дена за 110 лири; но като не имъ се потвърждаваха
продажитѣ, тѣ се явиха като пълномощници (Не се чуе.)

Славейковъ: Азъ зная, както чифлика така и
хората, но ще забѣлѣжа, че когато е вече издаденъ за-
конопроектъ за чифлицитѣ, за тѣзи момци, които у
насъ се казватъ аргати, които сж работили 10 години
земята, то ще се тури и за тѣхъ въ закона, когато ще
се разгледва окончателно; и послѣ ако не се удовлетвори-
рятъ тѣзи хора, тогава могатъ г-да депутатитѣ да
подигнатъ по голѣмъ въпросъ за тѣхъ, но при същест-
вуванието на закона, може да се прати на Мин. на Фи-

нанситѣ или на тѣзи комисия, която разгледва този
проектъ.

Радомирский Депутатъ: Чифлицитѣ не ги про-
даваха, но половината отъ земята распродадоха. Тѣ ста-
ватъ пълномощници; и една нива, която сж купили за
100 гроша, продаватъ я за 1000 гроша и тапни си
извадиха, а онѣзи сиромаси, които сж ги работили тол-
кова години, останаха безъ нищо.

Славейковъ: Това имамъ да забѣлѣжа на г. Радо-
мирский депутатъ, че е дѣйствиелно тѣй и азъ го зная;
но работата е, че венчки тѣзи продажби ще се унищо-
жатъ, когато се докаже, че продажбитѣ не сж станали
чрезъ сждѣтъ.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание четеното
прошение да се испрати до надлѣжниятъ Министръ?
(Приема се.)

Докладчикъ: (Чете.) Прощение отъ с. Долня-Ма-
хала (Трън. окр.) подадено на 15 Октомврий. Това село
се оплаква, че като си имало собствена своя кория, за
която имали законни документи, дошелъ имъ билъ въ
селото шумаръ, който отъ страна на правителството имъ
забранявалъ да сѣкжтъ горитѣ си. Тѣ отъ туй разбрали,
че правителството имъ обсебвало имота. Долни-махалчане
казватъ, или да се оставятъ да си стопануватъ гората,
или пъкъ туй ако не стане тѣй, то тѣ другъ поминѣкъ
като нѣмалъ, щѣли да се прѣснатъ кой какдѣто можн
и какдѣто видн. При прошеннето сж приложили свидѣ-
телства отъ 9 села, въ които се утвърждава, че долне-
махалчанската кория е селска собственостъ.

Комисията мисли, че поменжитѣ селяни криво сж раз-
брали или криво имъ е расправено отъ лесничия, че
като имъ било запрѣтено да сѣкатъ гората, правител-
ството имъ я обсебва. Тя е на мнѣние да се испрати
това дѣло въ Министерството на Финанситѣ.

Председателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не
желае.) Приема ли Н. Събрание да се испрати това про-
шение въ Мин. на Финанситѣ? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете.) Прощение отъ колибитѣ
»Равнище« (Видрарско въ орхан. окръгъ) отъ 29
Октом. това прошение носи 4 подписа. Жителитѣ отъ
поменжитѣ колиби молятъ народнитѣ представители да
наредятъ щото тѣзи колиби да се отдѣлятъ отъ село
Видрари и да съставитъ особно село »Равнище« Това
желаятъ просителитѣ да стане първо, — защото коли-
битѣ имъ били чакъ далеко отъ с. Видрари второ, —
защото строполския Искръ, който минавалъ между Ви-
драри и колибитѣ прѣчелъ много на съобщенията имъ
съ селото и трето — защото Видрарскитѣ чорбаджии
много онеправдавали.

Има пакъ друго (Чете.) Прощение отъ село Видрари,
кото носи 106 подписа отъ 30 Октомврий. Подписа-
нитѣ молятъ да не се позволява щото колибитѣ, които
тѣ паричатъ кошари, поменжти въ предишното про-
шение, да се дѣлятъ отъ селото имъ, тѣ казватъ, че

отъ таквози раздѣление, щѣли да послѣдватъ голѣми бъркотии по причина, че кжщата, нивитѣ, ливадитѣ на видрарчани, които живѣятъ въ селото и на тѣзи, които живѣятъ по кошаритѣ, сж размѣсени. Велѣдствие на таквози распорѣждане, прилагатъ просителитѣ, щѣло да бжде по-бъркване на общинскитѣ и школскитѣ имъ работи. За доказателство, че не е въ собствения интересъ на рѣченитѣ колибари да се дѣлятъ отъ Видрари, привеждатъ за примѣръ други видрарски колибари, които били много по отдалечени отъ селото имъ и не щѣли да се дѣлятъ отъ селото.

Комиссията е на миѣние прошенията отъ колибитѣ Равнище и с. Видрари да се испратятъ въ надлѣжното Министерство, за да се направятъ распорѣждания съгласно съ общинския законъ.

Патю Поповъ: Азъ ще кажа за тѣзи колиби, че тѣ не сж далечъ 1 часъ отъ селото, тѣ не сж нито 10 минути; най далечната колиба е 15 или 20 минути далечъ отъ селото; но най добритѣ ниви на нашето село сж тамъ и каквото тѣ минуватъ р. Искръ така и ние го минуваме. Има други колиби, които сж единъ цѣль часъ далечъ и ако всѣка колиба иска да се отдѣли отъ селото и иска да стане на 8 парчета, то какво ще стане въ селото. Тогава единъ чловѣкъ трѣба да ходи на двѣ-три села да си оре нивитѣ. Знаете какво затруднение е да ходи чловѣкъ на другъ топракъ да върши своитѣ работи; но тука това раздѣление има друга цѣль, която не искамъ да кажа.

А. Цановъ: Азъ не искамъ да влѣзна въ препирня съ г-на Патя Попова върху този предметъ. Каква е тѣзи цѣль, която той помена, азъ не зная; но само зная, че не 10 минути, но има кжщи и $1\frac{1}{2}$ часъ далечъ. А колкото за ония, които искатъ да се дѣлятъ, тѣ не сж само кошари, но сж колиби. Тука е работата, че между Видрари и Равнище е рѣката Искръ, презъ която не могатъ дѣцата да ходятъ въ Видрари да се учатъ и тѣ си направили училище въ срѣдата на тѣзи колиби. Истина е и това, че колибаритѣ, когато искатъ да глѣдатъ смѣтка въ село Видрари, видрарци не имъ даватъ смѣтка. Азъ съмъ съгласенъ да се препроводи това прошение до надлѣжниятъ Министръ да рѣши въпросътъ споредъ общинскитѣ законъ, който ще се приеме въ Народ. Събрание.

В. Радославовъ: Разяснението на г-на Цанова върху тѣзи колиби е твърдѣ добро и ещцото щѣхъ да кажа и азъ. За друго не щж да говоря, само обръщамъ вниманието на Народ. Събрание върху думитѣ, съ които се оплакватъ просителитѣ отъ чорбаджийскитѣ натиски. Това е важно и ако има нѣкой да заслужа наказание, да се накаже, ако е направилъ злоупотребление; ако ли пъкъ не, то да се накажатъ онѣзи, които сж дързнали да правятъ такива оплаквания.

Патю Поповъ: Азъ не искамъ да отговарямъ на г-на Цанова, но правителството ще испита работата и ако има нѣщо лошо отъ чорбаджитѣ, нѣка се накажатъ;

но въ противенъ случай да се накажатъ и колибаритѣ за тѣхното бунтовничество. Че г. Цановъ защитава тѣзи колиби работата е че той има тамъ свой братъ, чича и вуйка, заради туй ги защитава. А колкото за рѣката Искръ, това го знаемъ, че има по на горѣ единъ мостъ, по който може да се мине. Най далечната колиба, именно на неговия братъ е 15 минути отъ селото и не сжществува никоя причина да се дѣлятъ тѣ.

П. Станчевъ: До колкото азъ зная, при пктуванисто ми презъ тамъ, чухъ до нѣкъдѣ онова, което може да оправдае думитѣ на г. Патя Попова. Съ друга цѣль става това. Наистина у насъ въронсповѣданнето е свободно, г-да, но отъ свѣдѣния, които събрахъ отъ Видрари излиза, че тамъ има агитация да се въведе протестантизмъ. Г-нъ Патю Поповъ съ своитѣ думи това искаше да каже. Нѣмамъ нищо противъ това; да проповѣдва нѣкой каквото ще, но противенъ съмъ ако да раскжсаме селото на колиби, всѣка по 5 или 9 кжщи, защото тогава какви обществени доходи ще има и какъ ще се поддържатъ училищата, каква полза ще има населението отъ това. Тука нѣма никаква ещественна причина да се раздѣли това отъ Видрари. Въ Видрари има добро училище; но ако колибитѣ се отдѣлятъ не могатъ да съставятъ едно училище, слѣдователно ржководимъ отъ това и въ ползата на самото население, азъ съмъ на миѣние да остане това прошение безъ послѣдствие.

Брънчовъ: Друго не щж да кажа, само че тѣзи чловѣци, ако се отдѣлятъ отъ Видрари, че ще искатъ и другитѣ колиби да се отдѣлятъ отъ Осиковица и отъ други села. Както селото Видрари така ещцо има и въ плѣвенско 4 махали, Осиковица и Правацъ и тѣ ще се дѣлятъ на махали и да оставимъ селата по 20 кжщи това не може да стане.

А. Цановъ: Онова, г-да, което азъ исповѣдвамъ, азъ горделиво го казвамъ, че го исповѣдвамъ, но сега за въра не е време да се говори. Азъ на г-на Станчева не съмъ направилъ нищо, а той въ миналата сесия поменж за моето въронсповѣданне. Той тогава каза, че азъ приемамъ двѣ заплаати, като Миснонеринъ и като депутатъ. Азъ, г-да, исповѣдвамъ тържественно, че никоя друга заплаата не приемамъ освѣнъ тая, която присмамъ отъ Нар. Събрание, а колкото за въронсповѣданнето азъ сега нѣма да говоря. Азъ никакво дѣло не съмъ ималъ въ това да подбуждамъ онѣзи колиби да се дѣлятъ. Има повече отъ 27 години отъ какъ съмъ излѣзълъ отъ моето отечество и да прощава г. Патю Поповъ ако му кажа, че селянитѣ отъ него искатъ да бѣгатъ; и който има сношение съ г-на Патя Попова, ще знае, защо онѣзи колибари искатъ да се дѣлятъ. Г-нъ Брънчевъ каза, че и осиковскитѣ колибари искали да се дѣлятъ. Азъ ли съмъ ги подбудилъ на това, какъ да се дѣлятъ? Когато отиде владишкиятъ намѣстникъ отъ Ловечъ, който седѣше въ

Орханне, той знае и може да расправи повече, косто видарекитъ чорбаджии правятъ съ тѣзи колибари.

Славейковъ: Азъ ще забѣлѣжа само това, че и въ двѣтъ тѣзи оплаквания има преувеличение. Тѣзи, които искатъ да се дѣлятъ, оплакватъ се отъ чорбаджитѣ, че ги злоупотрѣбавали, а тѣзи, които не допущатъ да се дѣлятъ, излагатъ пакъ други причини. Ние сега като направимъ общински законъ, той ще ги потърми и тѣзи г-да ще бждѣтъ спокойни. Има на много мѣста, които искатъ да се дѣлятъ. Ако хората да познаватъ, че съ сдружаване се достига по голѣмо нѣщо, отъ колкото съ дѣлення, тогава другоиче ще поразмислятъ; но сега нашиятъ народъ е за дѣлене; но сегашниятъ общественъ и политически животъ ще ни научи, че това не трѣба да става. Въ общински законъ ще станатъ такива наредби и сега да говоримъ за това мисля, че е безполезно.

Докладчикъ: Излишно е, мисля, сега да приказвате за протестантизмъ, католицизмъ или православизмъ. Нашето прошение не съдържава никакво подобно. Тука просто едни селяни искатъ да съставятъ едно отдѣлно село, а другитѣ пакъ казватъ ние не искаме да бжде друго село. Ози день се внесе законопроектъ за общинитѣ и подиръ нѣкой день ще се разглѣда въ Н. Събрание. Този

общински законопроектъ всѣчко това опредѣлява; за това не трѣба по нататашно разискване, но да се приеме мнѣнието на комисията, т. е. да се прати това прошение на надлѣжното Министерство и да се направи распореджане, съгласно съ общински законъ, който ще стане.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание четеното прошение да се испрати до надлѣжното Министерство съ мнѣнието на комисията? (Приема се.)

Докладчикъ: Тѣзи сж прошения, които въ днешното засѣдане имахъ да докладвамъ.

Предсѣдатель: Распущамъ Събранието на 5 мин. (Послѣ распусъ.)

Предсѣдатель: Г-да квестори! пребройте да ли има по вече отъ половината представители, за да можемъ да продължаваме засѣданнето.

Квесторъ Маноловъ: (Брои.) Има 71 души.

Предсѣдатель: Понеже нѣма 87 представители, както го изисква 114 членъ на Конституцията, не може да се засѣдава по нататъкъ и за това распущамъ засѣданнето. На дневний редъ въ понедѣлникъ ще бжде разглѣждането на Митаретвений уставъ. Засѣданнето се затвара.

(Конецъ въ 4 часа послѣ пладнѣ).

Предсѣдатель: **П. Р. Славейковъ.**

Подпредсѣдатели: { **Н. Сукнаровъ.**
С. Стамболовъ.

Секретари:

Ив. Даневъ.
Хр. Баларевъ.

В. П. Золотовъ.
Х. Бръснаровъ.

Р. Каролевъ.
Хр. Грънчаровъ.

Райчо Поповъ.
В. Радославовъ.

Управитель на стенографическото бюро **А. Безеншекъ.**